

Ulusal Hakemli Dergi

TARİH BURADA

YIL: 3, (OCAK 2025), SAYI 1

E-ISSN: 2980-2202

15/01/2025

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

Editörler

Rahime DENİZ

Bayram ŞAHİN

Kapak Tasarımı

Rahime DENİZ

Mizanpaj, Yazım ve Dil Editörleri

Rahime DENİZ

İletişim: +90 552 592 21 61

E – Posta: tarihburada8@gmail.com

www.tarihburada.com

ISSN:2980-2202

Yayın Tarihi: 15.01.2025

License (for files):

Creative Commons Attribution 4.0 International

Not: Makalelerin her türlü idari, akademik ve hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

AMAÇ VE KAPSAM

Tarih Burada Dergisi yılda üç defa (Ocak-Haziran-Aralık) yayımlanan, ihtiyaç halinde bir de özel sayı çıkaran ulusal hakemli, akademik bir dergidir. Dergi akademik dergi niteliğinde olup, Sosyal - Kültürel Çalışmalar ve Tarih olgusuna dair her alanda, nitelikli araştırma ve derleme makalelerini bilim dünyası ile paylaşmayı hedeflemektedir.

Tarih Burada Dergisi özel amacı ülkemizde yayın hayatında olan diğer dergilerden farklı olarak Tarih alanında tamamlanmış yüksek lisans ve doktora çalışmalarıyla ilgili makaleleri öne çıkarmaktır.

Genel amacı ise yeni bitirilmiş olan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının tanıtımını yapmak ve bilim hayatına katılmalarını sağlayacak öncelikli bilgilerin öne çıkarılmasını sağlayacak bilim söyleşileri düzenlemek ve bu söyleşileri [www. tarihburada. com](http://www.tarihburada.com) adlı sitesinde yayınlamaktır.

Dergimiz dijital yayın olup, baskısı bulunmamaktadır.

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

EDİTÖR KURULU

ADI ve SOYADI	ÜLKE
Haydar ÇORUH	Türkiye
Galip SAYILOV	Azerbaycan
Oktaj HASANİ	Kosova
Adem ÇALIŞKAN	Türkiye
Mehmet Yaşar ERTAŞ	Türkiye
İlhami YURDAKUL	Türkiye
Metin Ziya KÖSE	Türkiye
Murat ULUSKAN	Türkiye
Rahime DENİZ	Türkiye
Nihat YALDIZ	Türkiye
Ahmet Haşimi	Türkiye
Akif BAYĞIN	Türkiye
Ercan YÜCEL	Türkiye
Kadriye KARA	Türkiye
Tuğrul Erdem DOĞRU	Türkiye
Ali Öner TAÇ	Türkiye
Güler GÜLER	Türkiye
Feride GÜLER	Türkiye
Mustafa Ertan BOZKIR	Türkiye
Alper YILDIRIM	Türkiye
Fatih AĞLAYAN	Türkiye
Enver GEZER	Türkiye
Gülsen ESİROĞLU	Türkiye
Mehmet AÇAR	Türkiye
Mustafa KURT	Türkiye
Hasan ATEŞ	Türkiye
Ülkü ÇALIŞKAN	Türkiye
Ayşe ZAMACI	Türkiye
Bayram ŞAHİN	Türkiye

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	V
AVRUPA VE AMERİKADA BANKA SİSTEMİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ	7
YUSUF ÇETİNKAYA.....	7
ALİME ÇETİNKAYA.....	7
NURİ BAYRAM.....	7
ALİ MENTEŞ	7
ALİ SONGÜL	7
İLK MERKEZ BANKALARININ KURULUŞU VE İNGİLTERE MERKEZ BANKASI	23
ADEM ATAŞ.....	23
MURAT COŞKUN	23
MUSTAFA KIZMAZ	23
AYŞE GÜL YAVUZYAŞAR.....	23
SELAHATTİN KARAHÜYÜKLÜ.....	23
MISIR KIRMIZI KİTABI'NIN TANITIMI VE ÖZELLİKLERİ	41
ÜMİT RANDA	41
HASAN VURAL.....	41
METİN KESKİN.....	41
RAMAZAN ÖZGENÇ	41
MUHAMMET SEVİLGEN	41

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

SAYIDA GÖREV ALAN HAKEMLER

Kadriye KARA

Hatice METİN

Hasan ATEŞ

Yakup KALIÇLI

Levent TAHİROĞLU

Muhammet AĞTOPRAK

MISIR KIRMIZI KİTABI'NIN TANITIMI VE ÖZELLİKLERİ

*Ümit RANDA

** Hasan VURAL

***Metin KESKİN

****Ramazan ÖZGENÇ

*****Muhammet SEVİLGİN

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Makale Gönderme Tarihi: 25.11.2024
Makale Kabul Tarihi: 30.12.2024
Makale Yayın Tarihi: 15.01.2025

Atıf Bilgisi:

Randa, Ü., Vural, H., Özgenç, R., Keskin, M., Sevilgen, M. (2025), "Mısır Kırmızı Kitabı'nın Tanıtımı Ve Özellikleri", *Tarih Burada Dergisi*, Yıl: 3, Cilt: 1, Sayı: 1, ss.41-58.

Özet

Mısır Kırmızı Kitabı, İngilizlerin Mısır ve Sudan'ı ele geçirme maceraları sırasında uyguladıkları politikalarla kendi milletlerinin algılarını yönetmeyi amaçlamışlardır. İngiliz dışişleri kadar başbakanlarının da politikalarının yer aldığı bu kitap, Mısır eliyle Sudan'da yapılan kadın, çocuk, yaşlı demeden katledilen insanların ve daha pek çok katliamların anlatıldığı, bu anlatımların özellikle General Gordon üzerinden yapılması dikkat çekmektedir. Bu makalede İngiltere'nin Mehdi ile olan savaşı anlatılmakta ve Mehdi'nin direnişinin İngiltere'ye karşı sürdürdüğü büyük direniş, yine İngilizler tarafından anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hartum, İngiltere, Kırmızı, Kitap, Mısır

Abstract

The Egyptian Red Book aimed to manage the perceptions of their own people with the policies implemented by the British during their adventures to seize Egypt and Sudan. This book, which includes the policies of the British foreign ministers as well as their prime ministers, tells the story of the massacres of women, children, and the elderly in Sudan by the Egyptians, and many other massacres. It is noteworthy that these stories are told especially through General Gordon. This article tells the story of England's war with the Mahdi, and the great resistance that the Mahdi's resistance continued against England is again told by the British.

Keywords: Khartoum, England, Red, Book, Egypt

Giriş

19. Yüzyılda devletlerin yıllık olarak veya anal şeklinde düzenledikleri ancak Osmanlı Devleti'nde Salname olarak adlandırılan eserler ortaya koydukları görülmektedir. Bu eserler

* Öğretmen, Çekmece Yılmaz Nurlu İlkokulu, umitranda@hotmail.com, Orcid: 0009-0002-6116-7245

** Müdür, Antakya Gazi Ortaokulu, hsnvyr@gmail.com, Orcid: 0009-0000-6158-8424

*** Başöğretmen, Meram Kaşınhanı İmam Hatip Ortaokulu, mudur42@hotmail.com, Orcid: 0009-0006-8827-7953

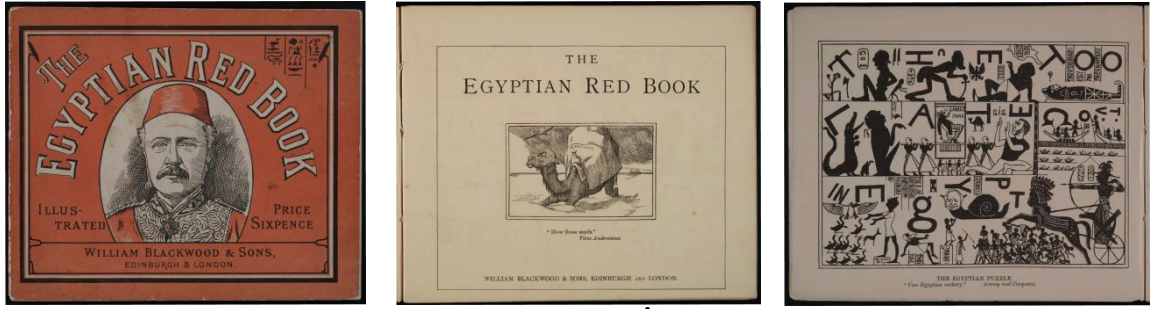
**** Müdür, Ahi Evran Mesleki Eğitim Merkezi, ramazanhoca71@gmail.com, Orcid: 0009-0005-7379-5005

***** Müdür Yardımcısı, Toprakhisar İmam Hatip Ortaokulu, baykim06@hotmail.com, Orcid: 0009-0002-1980-5127

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN No: 2980-2202

genel olarak kendi iç meseleleriyle, teşkilat, politika ve ekonomik verileriyle ilgili bilgileri içermektedir. Ancak bu sistemin bir diğer benzeri ise “KIRMIZI KİTAP” serileri olarak özellikle Batı toplumlarında bir gelenek haline gelmiştir. Neden Kırmızı kelimesinin kullanıldığı konusu henüz açıklığa kavuşmamış olsa da, bunun masonik, siyonist veya bir benzeri derin devlet ilişkisinden kaynaklandığına dair önemli ipuçları bulunmaktadır. Batıda gelenek haline gelen Kırmızı Kitap serilerinin Avrupa ve Amerika kıtasının dışına taşıdığı, bir çeşit eleştiri özellikleri taşıyan yeni bir türe dönüştüğü de görülmektedir. Kırmızı kitapların yazıldığı ülkenin algısına, politikasına veya amacına gören farklı şekillerde oluşturuldukları, bazen kendi içinde bazen de kendi dışındaki hedeflere yönelik ağır eleştirilerin yer aldığı eserlere dönüştükleri tespit edilebilmektedir.

Mısır “KIRMIZI KİTABI” da bu kabilden olup, ilk bakışta Mısır Hıdivleri tarafından vücuda getirilmiş olabileceği izlenimi vermekte olsa da içeriği bu eserin Mısır’ın sömürgecisi İngiltere tarafından ortaya çıkarılmış olduğunu göstermektedir. İngilizler Mısır Kırmızı kitabı ile Mısır’ın politik olarak İngiltere tarafından nasıl görüldüğünü, ne şekilde yönetilmesi gerektiğini, Mısır’a verilecek fırsatların veya özgürlüklerin hangi aşamada olması gerektiğini tartışan, belirleyen ve uygulamaya sokan zihniyeti gösteren bir eser olarak dikkat çekmektedir. Şimdi bu eserden alıntılar yaparak kitabı tanıyalım:

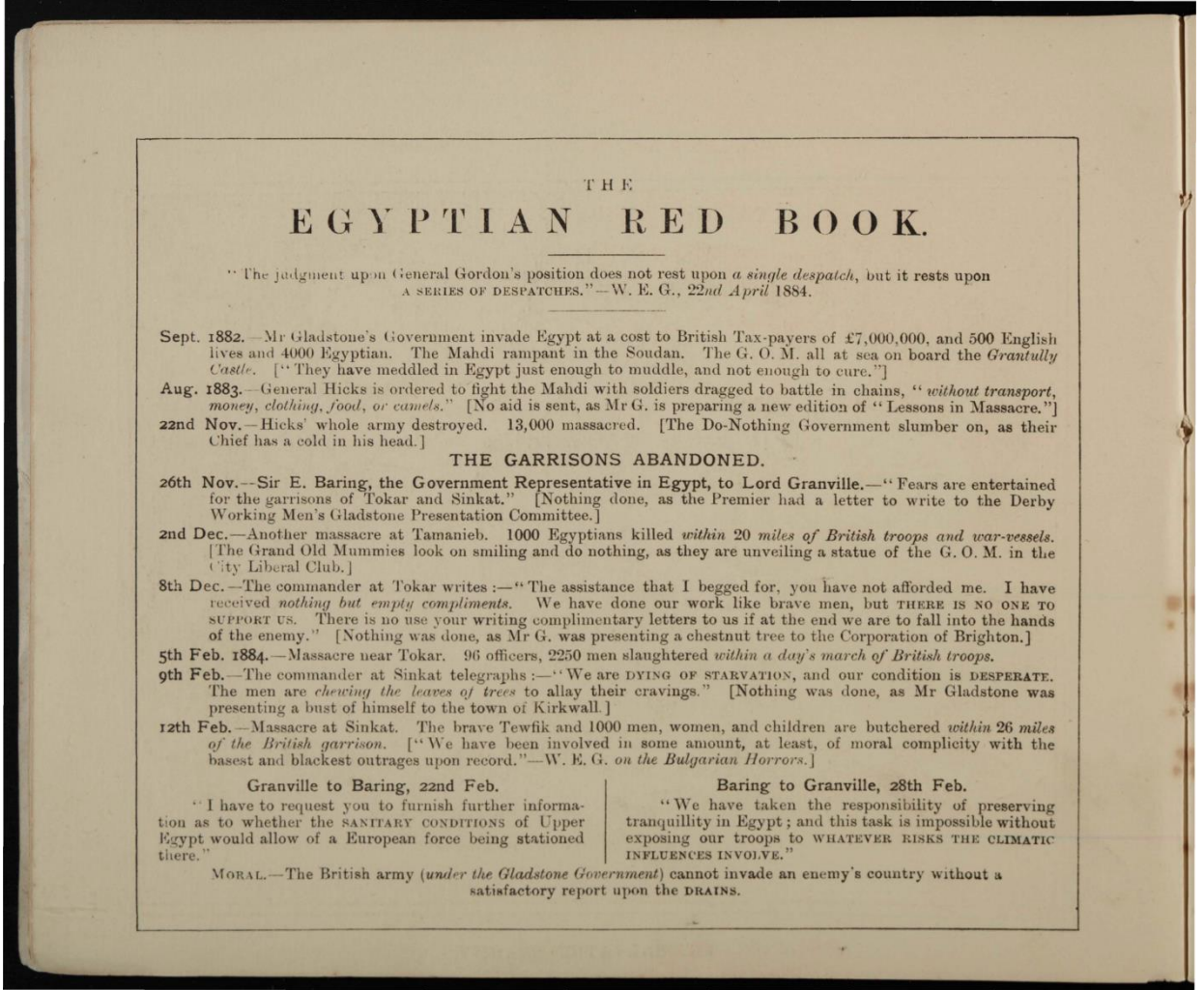
Mısır Kırmızı Kitabı'nın İlk Kapak Sayfaları

Lord Salisbury Mısır Kırmızı Kitabı'nın önsözünde şu sözlerle dikkat çekmektedir: "Liberal Hükümet, Mısır politikalarıyla ayakta kalacak ya da düşecek"tir.

ALBAY FRED BURNABY'in yazmış olduğu kitabın önsözünde ise (16 Mayıs 1884) İngiltere'nin Mısır hakkındaki politikası için önemli bir ip ucları vermektedir: "Bir seferi hazırlamada her an gecikmenin Gordon'un kaçma şansını azalttığını düşünüyorum. Hükümetin sonunda, ama çok geç, bir yardım gücü göndereceğini düşünüyorum; Bay Gladstone istediği için değil, halkın öfkesi onu, hayır, bunu yapmaya zorlayacağı için ve Başbakan Gordon'a pek değer vermese de, Başbakan Bay Gladstone'a çok değer veriyor. Gordon için tehlike, hükümetin yarına erteleyebileceği bir şeyi asla bugün yapmayan oyalayıcı politikasından kaynaklanıyor. Bay Gladstone'a hayatını mahvetmesi için ne kadar çok baskı yapılırsa, Gordon'un kendisi ve garnizonu için tabut olma şansı o kadar artar."

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
İsın No: 2980-2202

Mısır Kırmızı Kitabının ilk sayfaları Mısır ve çevresinde yapılmış olan siyasi ve politik olaylar, katliamlar, saldırılar, çatışmalar ve benzeri konuları tarihler vererek kaydediyor.

Yukarıdaki sahifede genel olarak şu hususlara yer verilmektedir:

Eylül 1882. Mr. Gladstone, İngiltere Vergi Mükelleflerine 7.000.000 £ ve 500 İngilizlere ve 4000 Mısırlı'ya mal olan bir maliyetle Mısır'ı işgal ettim. Sudan'da Mehdi yaygındı. ABD, Grantully Orsi'de tüm denizi işgal etti.

Ağustos 1883. General Hicks, zincirlerle savaşa sürüklenen askerlerle Mehdi'yi aydınlatmak için yaşlıdır, "taşımaya olmadan, şimdi, yiyecek ve yardım gönderilir.

22 Kasım-Hicks'in tüm ordusu yok edildi. 13.000 kişi katledildi.

TERK EDİLEN GARNİZONLAR

26 Kasım--Mısır'daki Hükümet Temsilcisi Sir E. Baring, Lord Granville'e.-" Tokar ve Sinkart garnizonları için korkular besleniyor."

2 Aralık - Tamanieb'de bir katliam daha. 20 mil mesafede İngiliz birlikleri ve savaş

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
İsın No: 2980-2202

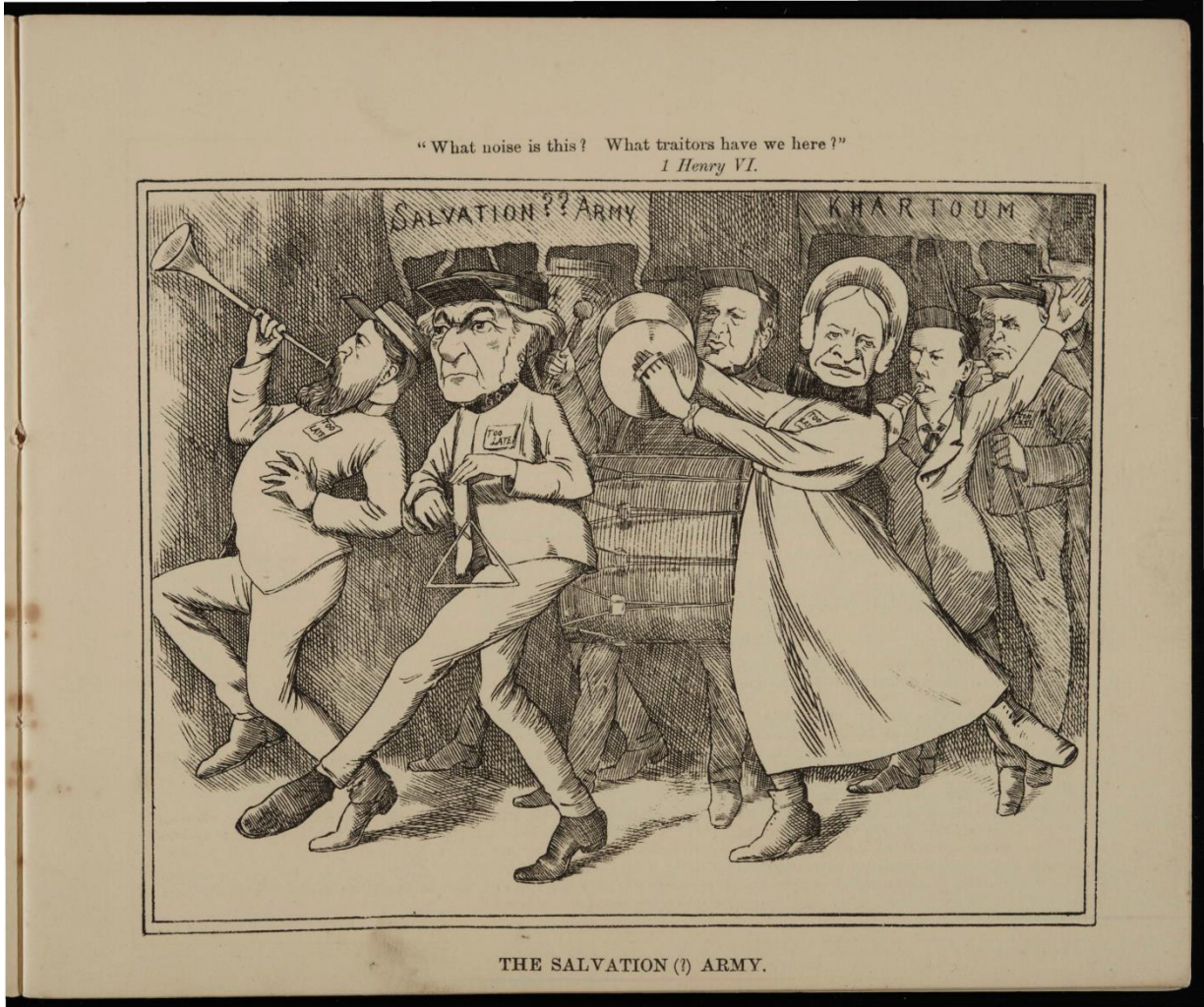
gemileri tarafından 1000 Mısırlı öldürüldü

8 Aralık'ta G. O. M.'nin bir heykelini açıyorlar. - Tokar'daki komutan şöyle yazıyor: "Dilediğim yardımı bana vermediniz. Söylemedim, iltifat ettim.~. İşimizi iyi adamlar gibi yaptık, ama düşmanın eline düşeceksek, bize iltifat mektupları yazmanızın bir faydası yok.

5 Şubat 1884. Tokar yakınlarındaki katliam. Bir günde İngiliz birlikleritarafından 2250 adam katledildi.

9 Şubat. Sinkat'taki komutan telgraf çekti:-"Durumumuz çaresiz. Adamlar, isteklerini gidermek için can atıyorlar."

12 Şubat:Sinkat'ta katliam. 1000 erkek, kadın ve çocuk İngiliz birlikleri tarafından katledildi. Bu katliam kayıtlara geçen en aşağılık ve en karanlık rezaletlerle ahlaki suç ortaklığının bir miktarını içeriyordu.

29 Şubat-El Teb Muharebesi. İngiliz ve Arap kayıpları, 2550.

[Not: Bay Gladstone'un Sudan'daki görevi tamamen "PASİF" idi, bu nedenle bu amaçsız katliamdan sonra genel bir "kaçış" emri verildi.]

SUDAN'IN TERK EDİLMESİ.

4 Ocak 1884.- G. O. M. Sudan'ı terk etmeye karar verir ve kendisinden farklı düşünen tüm Mısırlı yetkililerin istifasını ister. Bu nedenle Çeri Paşa ve Hükümeti, "Zaman ve gelecek nesiller benimle Bay Gladstone arasında karar verecek." diyerek çekilirler. Mehdi terk politikasından cesaret alır ve ayaklanma doğal olarak artar.

GENERAL GORDON KURTARMAYA GELİYOR.

11 Ocak- General Gordon, İngiliz Ordusu'ndaki görevinden istifa etmediği takdirde Kongo'daki köle ticaretini bastırmak için G. O. M. tarafından izin verilmez. [Not: Bay Gladstone'un babası bir köle sahibiydi, ancak köleler üzerindeki görevinden (£68,454) istifa etmemiştir.]

16 Ocak- Büyük Yaşlı Veathercock fikrini değiştirmeye ve Gordon'un görevini sürdürmesine izin vermeye utanır.

17 Ocak- Rüzgar tekrar değişir. G. O. M. Gordon'u geri çağırır ve onu, kendi isteği ve Mısır yetkililerinin isteği dışında, Gladstone hükümetini kurtarmak için Hartum'a gönderir.

22 Ocak - Sir Charles Dilke Chelsea'de şunları söyledi:-" General Gordon'un Mısır'a gitmek istememesine rağmen, eğer emir verilse gideceği bildirildi." [Ve o, emredildi.]

18 Ocak - General Gordon, Charing Cross'tan akşam 8'de ayrılıyor. "Lord Volseley, General'in valizini taşıyordu, Lord Granville onun için biletini aldı ve Cambridge Dükü, arabanın kapısını açık tuttu." - Pall Mall Gazette, 11 Ocak [Not: Bay Chamberlain, Birmingham'dan Bay Larry Mack ile özel olarak "barışçıl müzakereler" yürüttüğü için orada bulunamadı.]

HÜKÜMET POLİTİKASI

1 Şubat - Gordon şunları söyledi:-" Mehdi'ye gitmem mümkün değil."

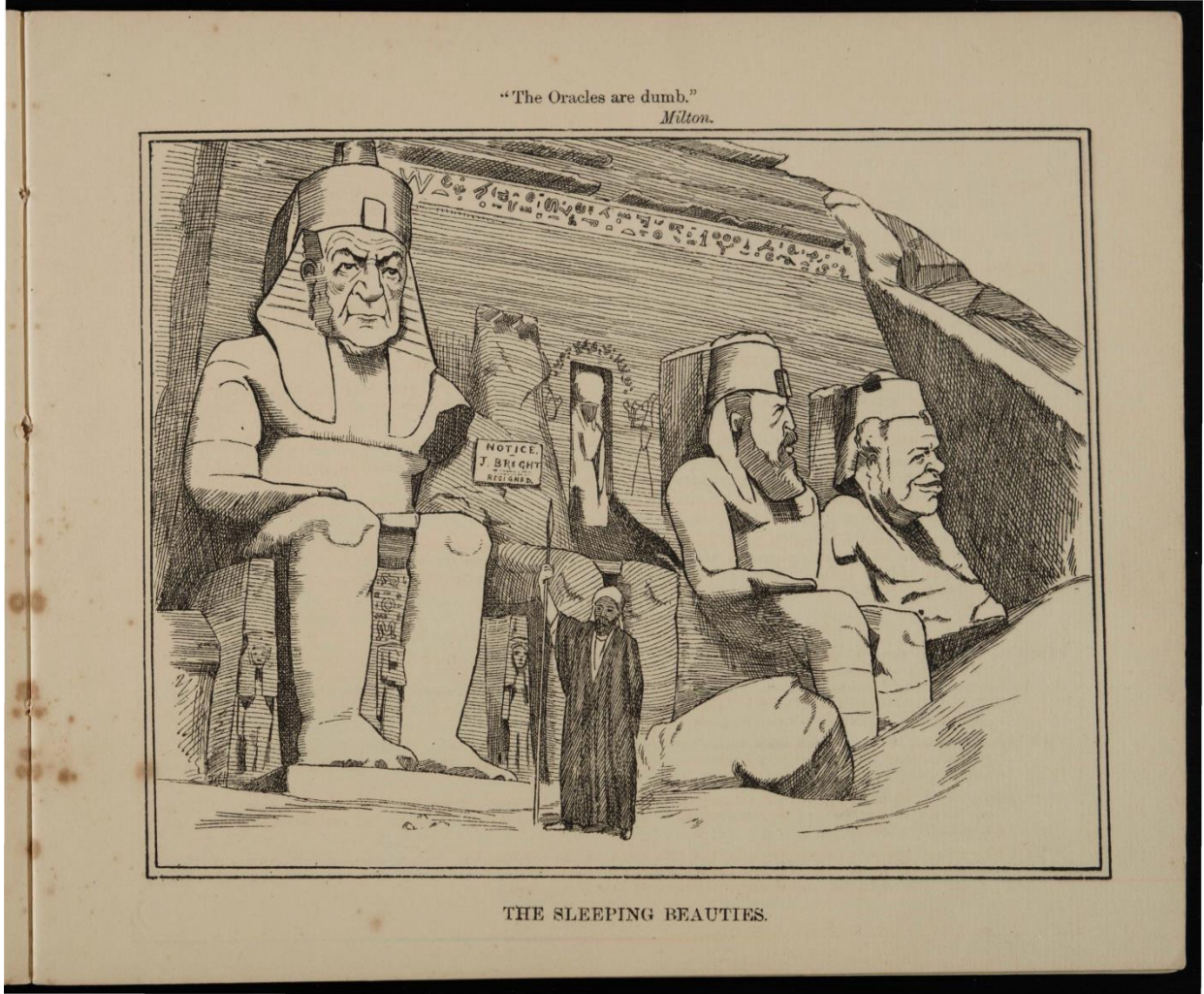
6 Şubat, Baring Gordon'a:-"Umarım hiçbir şekilde Mehdi'yi ziyaret etmezsiniz."

6 Şubat, Granville Baring'e:-" General Gordon'a mesajınız onaylandı. " Yorum: 12 Mayıs 1884, G. O. M. diyor ki: "General Gordon'un Mahdi'ye ziyaretini olumsuzlamadık." [En başından itibaren, General Gordon'un "pasifik misyonu" G. O. M. ve ekibi tarafından engellendi. Barış'ı deneme iznini reddetti; daha sonra Savaş'ı deneme iznini reddetti.]

5 Şubat - General Gordon'a yardımla ilgili bir soruya yanıt olarak, G. O. M. hemen Mısır Politikasını ilan etti ve şöyle dedi: "Majestelerinin Hükümeti, herhangi bir önlem almak zorunda değildir.[Ve de öyle yapmadılar,]

13 Şubat - W. E. G. diyor ki: "General Gordon'dan bahsederken, onun bir kahraman olduğunu söylemek abartı değildir. Onun bir Hristiyan olduğunu söylemek bir sınav değildir."

8 Şubat - General Gordon, Gladstonvari bir "pasifik misyon" için çölü geçerek Hartum'a gidiyor; "askeri operasyonlar" olmaksızın, 20.000 asker ve 30.000 sivil Savagk Ayaklanması'nın kalbinden geçiyor.

18 Şubat-Gordou, Zebehr Paşa'dan yardım ister ve cevap alır.

22 Şubat-Granville'den Baring'e.Bu ülkenin Kamuoyu GÖRÜŞÜ (Brummagem Caucus Sir-Wifrid Laucson ve Barış Derneği) bu randevuyu kabul etmeyecektir..

28 Şubat-Baring'den Granville'e. ...

Mısır Sorunlarını İngiliz Pasifik Görüşü ışığında çözmeye yönelik her türlü girişimin zarar verici olacağı kesindir ve sorumlu yetkililerin tavsiyelerini yerinde takip etmek daha iyi olacaktır."

[Ancak Kabine, atamayı Cancus Joe ve Larry Mack, Esq.'den oluşan bir komiteye havale etti ve onlar da atamayı reddetti.]

GORDON'A YARDIM YOK

27 Şubat. [Granville tarafından n Mart'ta alındı. General Gordon, Sudan kabilelerine Bildiri ile şunları söyledi: "İngiliz Hükümeti'nin birlikleri şu anda yolda ve birkaç gün içinde Hartum'da olacaklar." (3 Nisan, Lord Hartington diyor ki: Gordon'un birliklerin gönderilmesini istediğine dair hiçbir bilgimiz yok."]

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN No: 2980-2202

1 Mart.-Gordon'dan Baring'e.-"Hartum'da yakalanacağıma inanıyorum."

2 Mart.-Gordon'dan Baring'e-[Granville 4 Mart'ta]-"Arkamda İngiliz birliklerim olduğunu söyleyebilirim isyanın çökeceğinden eminim." (22 Nisan. Genelkurmay Başkanı diyor ki:- "Aslında General Gordon'dan Khmtoum'a İngiliz birliklerinin gönderilmesi yönünde hiçbir talep alınmadı.") ("Sayın beyefendi gerçeği için hayal gücüne güveniyor."-SHERİDAN)

2 Mart.-Gordon'dan Baring'e.-" Benim zorluğum geleceğe dair belirsizlikten kaynaklanıyor (yani Weathercock Hükümeti'nin kararsızlığı ve tereddütü). Geciktirmeyin. (Ancak Hiçbir Şey Yapmayan Hükümet itibarını korumalı ve yedi ay geciktirmelidir.)

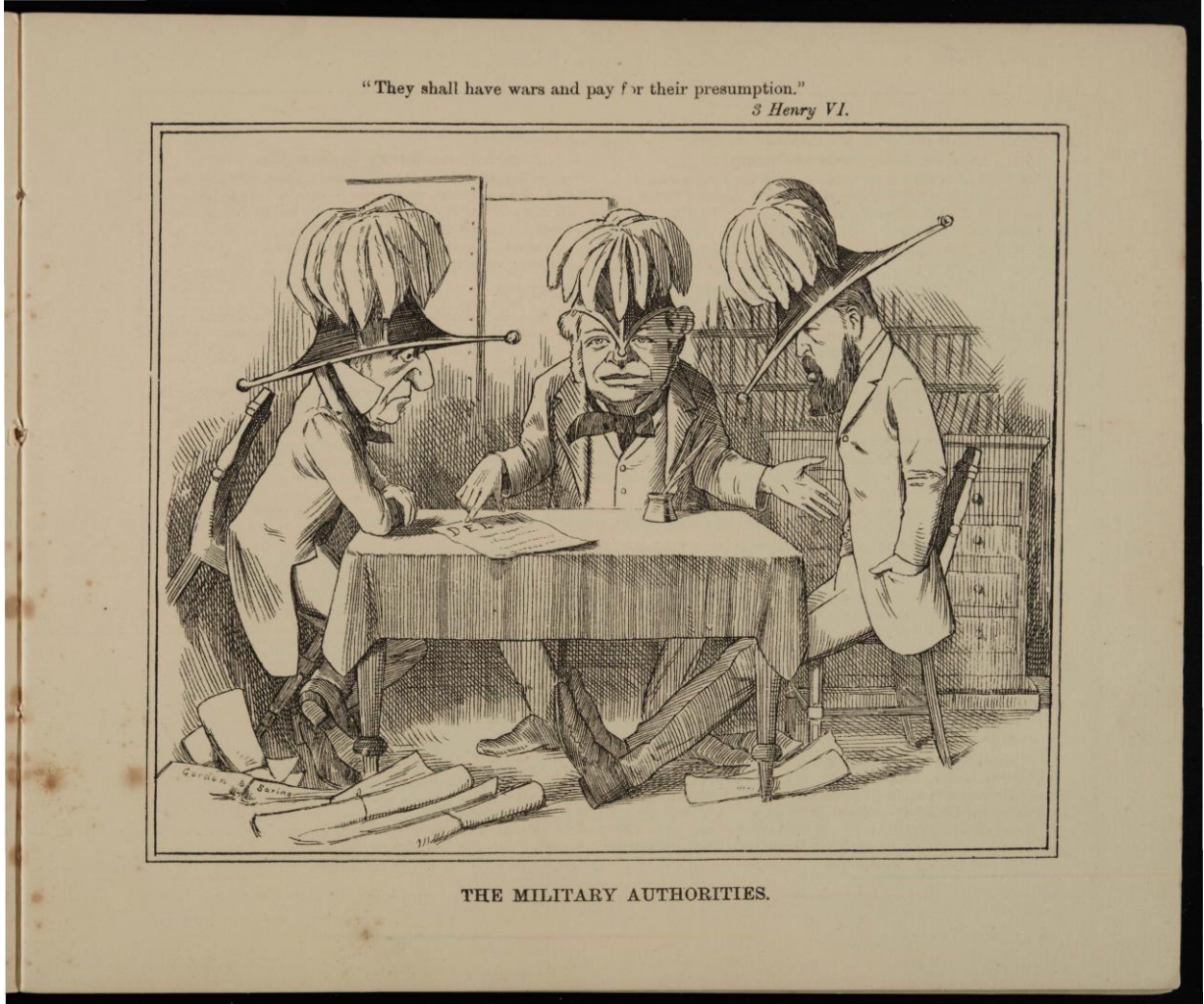
8 Mart. Gordon'dan Baring'e.-" Zebehr'i göndermezseniz, garnizonları uzaklaştırma şansınız yok Zebehr, Mahdi'nin maçı için elli kez. [Ancak Gladstone Hükümeti 5 Şubat'ta "hiçbir tür önlem almamaya -bu yüzden garnizonlar katledildi.]

BARIŞ ve SAVAŞ.

19 Mart. Zebehr Paşa diyor ki:-" Gonion Hartum'da diplomatik olarak hareket ederken Suakim'de bir ORDU ile çalışma politikası bir hatadır. Gordon şimdiye kadarki en büyük tehlikede, eğer Çabuk hareket ederseniz, onu güvenli bir şekilde Kahire'ye getirmekten kendi hayatımla sorumlu olacağım."

21 Mart. Hartum tamamen yatırım yaptı. 21-24. - Mahdi'nin kuvvetleri Hartum'a saldırın. (22 Nisan, Granville diyor. Arapların müstahkem bir şehre saldırma girişimlerinden kaçındıkları iyi bilinir.

24 Mart. Baring'den Granville'e " Şimdiki soru General Gordon'un Hartum'dan alışılmadık derecede hızlı bir şekilde nasıl uzaklaştırılacağıdır. 25 Mart-Granville'den Baring'e-Majestelerinin Hükümeti, General Gordon'a Hartum'da kalma konusunda tam takdir yetkisi bırakmak istiyor.

25 Mart.-Baring'den Granville'e; "Gordon açıkça Suakim'den yardım bekliyor ve Berberi'den gelen habercilerin İngiliz kuvvetlerinin ilerleyip ilerlemediğini tespit etmek için yol boyunca gönderilmesini emretti.

26 Mart.-Tamanieb yandı. İngiliz komutan telgraf çekti, "Sefer sona erdi.) [Hangi son?]"⁸

27 Mart.-Gordon yazdı:-"Majestelerinin Hükümeti derhal hareket etmezse, Graham'ın zaferi boşa gidecek." [Bu uyarıya kulak asılmadı ve Granville, General Graham'a telgraf çekti, "Hükümetin Berberi'ye İngiliz birlikleri gönderme niyeti yok. Hemen kuvvet gönderilmesi için hazırlıklar yapılmalı." Böylece Snakim'den kaçıp gittiler ve yardım dileyen askerleri bıraktılar. Görünen zafer İngilizler için, gerçek zafer ise Mahdi için.]

28 Mart.-Lord Gmville, General Gordon'un kesin terk edildiğini duyuruyor ve şöyle diyor:-"General Gordon'un teminatları Majestelerinin Hükümetini ikna etmekte başarısız oldu [Birmingham yeminli ifadesi bile onları General Gordon'un tehlikesi konusunda ikna edemezdi - zira bu sırada Yargıtay Yasası ile meşguldüler.]

28 Mart.-Granville'den Baring'e.-"Durum, bu kadar büyük bir riskle karşı karşıya kalma ve

⁸ 8 Ağustos.-Lord Hartington diyor ki: "General Gordon, Hükümetin bildiği kadarıyla, onlara hiçbir zaman bir İngiliz kuvvetinin yardımı için herhangi bir talepte bulunmadı

muhtemelen büyük bir can kaybı ve kesinlikle büyük bir harcama anlamına gelen önlemler gerektirmiyor gibi görünüyor." [Barış, Gerileme ve Reform - özellikle gerileme.]
28 Mart.-Granville'den Baring'e.-"Majestelerinin Hükümeti, iki İngiliz Subayının Berberi'ye gönderilmesini onayladı." [Lord Granville aynı zamanda, aralıklarla akıllıca sallanacak ikinci el bir İngiliz bayrağı ve yakınlarda Arablar olmadığında "Rule Britannia" çalması için bir bando gönderdi.]

YARDIM İÇİN DAHA FAZLA BAŞVURU.

28 Mart. -Soudan Tüccarlarından Baring'e.-"Yalnızca İngilizlerin ortaya çıkışına bağlı hayatlarımız, ailelerimiz ve mallarımız. Yüce Tanrı bu ortaya çıkışın gecikmemesini sağlasın. İngilizlerin bizi gücüyle örttüğünü görmek için acı içinde yardım gelmesini bekliyoruz," [Yeni Gine'de hasar gören İngiliz bayrağı, onarılıyor.]

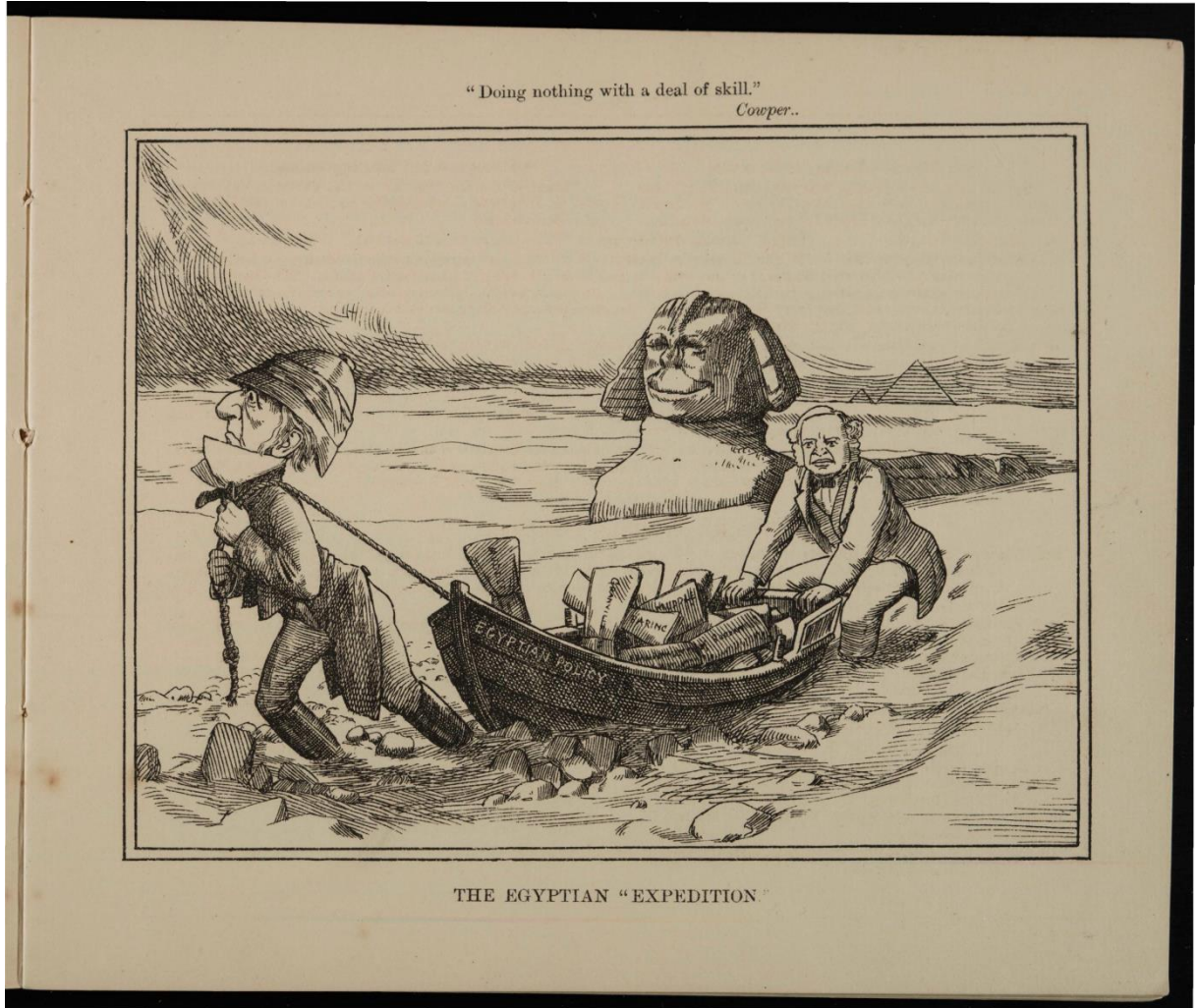
29 Mart. -Gordon'dan Baring'e.-"Şehirden korktuğum için dışarı çıkmaya cesaret edemiyorum. Eğer Zehel'i göndermiş olsaydınız, hava kuvvetlerinin durumu çok farklı olurdu." [12 Mayıs, Sir M. Hicks-Beach şöyle diyor:-"General Gordon'u etkileyen başlıca tehlike kıtlık değil, hatta dışarıdaki isyancıların saldırıları değil, tonlarca ihanettir. "]
AHLAK.-23 Şubat 1883, " ' E. G. şöyle diyor-" Hartum ihanete uğradı. İhanetin bir yardım seferi sorunuyla ne ilgisi var?" Acele etmeliydim. 1 Nisan.- Soru Avam Kamarası'nda açıkça ortaya çıktı:-" General Gordon'un Tevfik Bey'in kaderini paylaşması doğru mu?" . Hayır, bize, cevap verilmedi ve hiçbir şey yapılmadı.)

3 Nisan.-W. E. G. diyor ki:-

"General Gordon, Hartum'da kalmak için hiçbir emir ve kısıtlama altında değil." (yani, Geçmişe göre, İngiltere Başbakanı kuşatılmış bir İngiliz Generali, ordusunu terk ederek kendi hayatını kurtarabileceği için oldukça güvendedir.)⁹

4 Nisan.-,v. E.G. diyor ki:-"General Gordon önündeki zorluklarla karşı karşıya." [Bu, Majestelerinin Bakanı'nın söyleyebileceğinden daha fazlasıdır.]

⁹ 3 Mart.-Gordon, Baring'e."Eğer kaçacak kadar iyi olsaydım, bunu yapacak gücüm olmazdı. Bir beyefendi olarak, ona ne yapacağımı söyleyebilir misiniz?" ("Elbette, Garnizonların hayatından önce, İngilizlerin hayatı.")

7 Nisan.-Konsolos Power telgraf çekiyor:-

"Hartum şu anda muazzam bir isyancı kampının merkezi. Berberi'ye çekilmek imkansız. İngiliz Hükümeti, General Gordon burada mücadele ederken baş parmaklarını geri çevirdi." ('Nedenler etkiliydi)

8 Nisan.-G.O.M. diyor ki:-

"[Hükümetin General Gordon'un yeterli nedenler varsa Hartum'da kalabilmesini istemesi. Şu anda Sondan'dan ayrılmaktan aciz değil."

"Sıkıştırılmıştı.")

**Lord Kimberley, Hindistan Bakanı, Lordlar Kamarası,
4 Nisan 1884.**

"Herkes General Gordon'un Hartum'daki pozisyonunun kritik olduğunun farkında olmalı."

**W. E. Gladstone, Avam Kamarası,
21 Nisan 1884.**

"General Gordon'un pozisyonu, bildiğimiz kadarıyla, güvenli bir pozisyon."

5 Nisan.-Marki Hartington diyor ki:-"Hükümete General Gordon'un Mehdi tehlikesini biraz abarttığı görünüyor." [4 Nisan, General Gordon yazıyor:-"Hiçbir insan gücü bizi kurtaramaz. Etrafımız sarılmış durumda ve Tanrı vahşi Arap kabilelerinin dağılmasını sağlamadığı sürece, hiçbir İngiliz birliği Hartum'a ulaşip halkı katletmeden bunu yapmayacak. Halkın istediği şey yağma."]

7 Nisan.-Baring'den Granville'e (7 Nisan'da alındı).-"Hartum'u çevreleyen isyancıların sayısı artıyor. Berber'de büyük bir alarm var." [Ancak Downing Caddesi'nde değil.]

8 Nisan.--Meclis ayağa kalkıyor ve G. O. M. Londra'da "kalmak için hiçbir kısıtlama altında olmadığından" Hawarden Parish Kilisesi'ne gidip oğlunu rahatlatabilecek durumda buluyor.

BERBER TERK EDİLDİ.

15 Nisan.-Berber sakinleri Baring'e.-" , o büyük, şövalye ruhlu ve insancıl GÜCÜN yardımımıza gelmesini rica ediyoruz, çünkü tam zamanı. Ölümümüzden sonra bizi tekrar ayağa kaldırabilir mi? İngiltere'den yardım bekliyoruz. O halde sizden yardımımıza hemen bir kuvvet gönderileceğini bildirerek zihinlerimizi sakinleştirmenizi rica ediyoruz. Aksi takdirde, kesinlikle ölüm bizi bekliyor." [Ve öyle de oldu, çünkü "o büyük, şövalye ruhlu ve insancıl güç" kendini "Barış, Gerileme ve Reform"a terk etmişti.]

17 Nisan.-Baring'den Granville'e.-"Zebehr, Gordon'dan Berberi'ye gitmesi yönünde bir telgraf aldı. O izlenecek ve gidişi engellenecek." [12 Şubat, W. E.G. şöyle demişti:-"General Gordon'un planlarına müdahale etmekten kaçınmak bizim görevimizdi."]

2yd Nisan.-Egerton (Baring'in yerine) Granville'e.-" Berberi valisi telgraf çekiyor, ""Büyük tehlike altındayız. Berber düşerse Sudan için hiçbir umut kalmayacak. Hemen cevap verin." [Cevap gönderilmiyor çünkü Berber'in kurtarılması siyasi bir zorunluluk değil," çünkü W. E.G.'ye (24 Nisan) göre, "Berber'in düşmesi sonucunda Hartum'un konumunda önemli bir değişiklik olmayacak."]

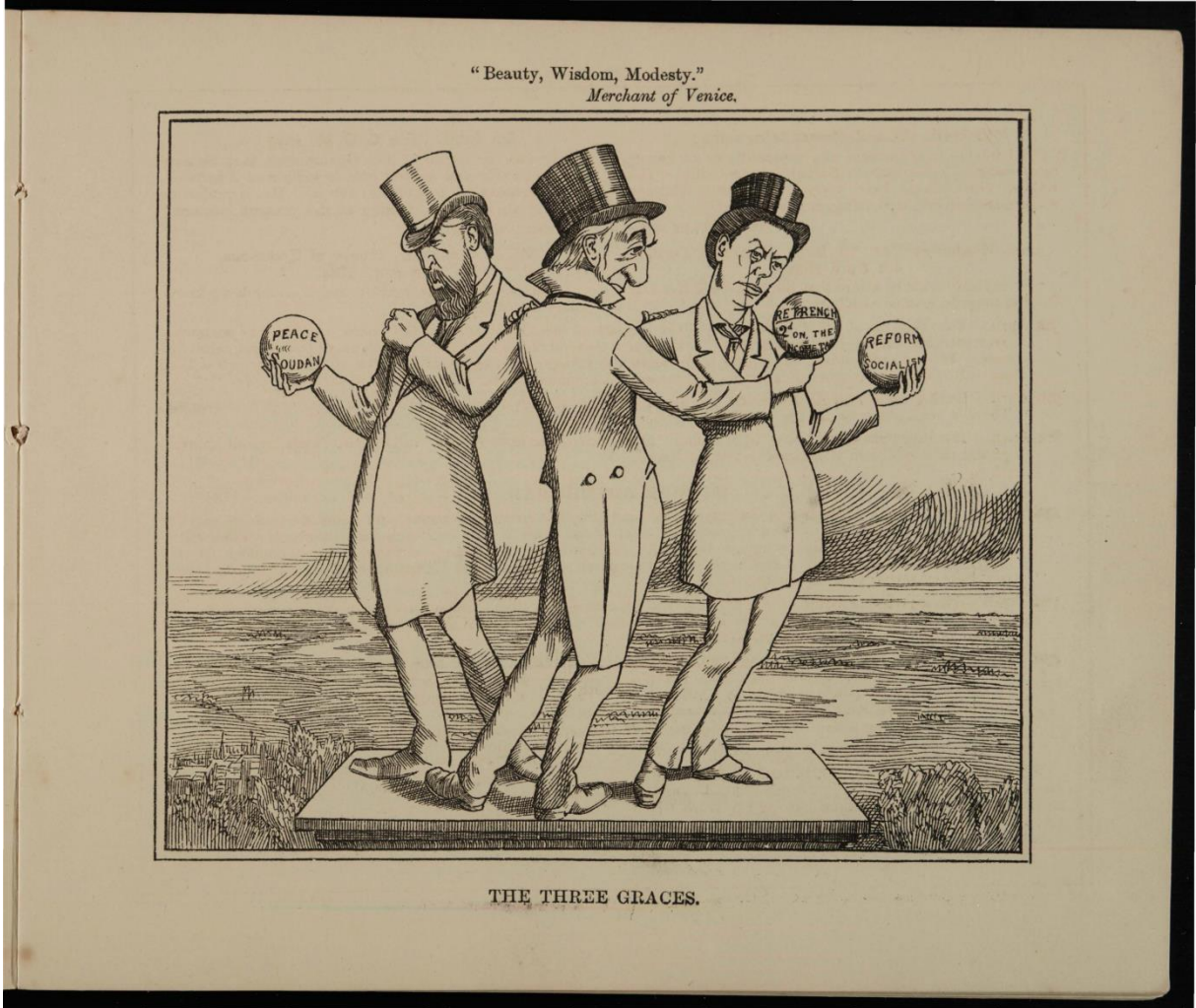
Mısır Hükümeti Berberi'ye karşı derhal bir ilerlemeye karar verdi-

Granville'den Egerton'a, 23 Nisan.

.. İngiliz kuvvetinin Hürber'e gönderilmesine veya sadece Mısır birliklerinin gönderilmesine izin veremeyiz. Berber valisine, kendisine hiçbir yardım verilemeyeceğini söyleyin. Çünkü G. O. M. & Co. "barışçıl" bir şirketti.]

Avam Kamarası, 25 Nisan.

"Mısır Hükümeti'nin, Majesteleri Hükümeti'nin talimatları nedeniyle Berber'e yardım seferini terk edip etmediğini soruyor. Bay Gladstone şöyle dedi:-"Hayır efendim, bu konuda bilgilendirilmedim."

24 Nisan.-W. K O.'a Berber garnizonunun Sinkat'taki hareketin kaderini yaşayıp yaşamayacağı sorulur ve şöyle cevap verir, Berber'de böyle bir risk olduğuna inanmak için hiçbir nedenimiz yok" Bakanlığın hiçbir istihbaratı yok "--ve hiç olmadı.]

Sonuç

10 Haziran.-Binbaşı Kitchener'dan Sir Evelyn Wood'a.-"Berber dokuz gün önce şaşırdı ve herkes katledildi. Vali ve tüm ailesi, tüm askerler ve birçok tüccar öldürüldü. Paşa'nın ailesi öldürüldü ve erkekler, kadınlar ve çocuklar sokaklarda katledildi. "3500 can kaybı.

12 Mayıs.-G. O. M. şöyle dedi:-"Berber'e ve diğer yerlere asker göndermeyi reddettik. Berber'de fethedilecek kimse yoktu. "-Ama katledilecek çok şey vardı. "Beş milyon Bulgar, Cennetteki Babalarına bakmak için cesaretle ellerini uzattılar; size dilekçelerini gönderdiler; yardımınız ve korumanız için dua ettiler.

W. E. G. Bulgar Vahşeti Üzerine, 7 Mayıs 1877.

HARTUM TERK EDİLDİ.

11 Nisan.-Hartum'daki İngiliz Konsolosunun kardeşi Bay Power, 'The Times'te şöyle diyor:-" Herkesin açıkça anlaması gerekir ki, Hartum'dakiler mevcut Hükümet tarafından terk edildi

ve dahası, Hükümet bu üç cesur adamı ölüme adadığında bunu bilerek, isteyerek ve kalpsizce yaptı. 16 Nisan.-Gordon'dan Baring'e.-"Sizi (yani G.O.M. ve ekibini) Garisonları terk etmeyin silinmez utancılığıyla bırakıyorum, eğer mısır'da hızınızı koruyabilirsiniz, sonunda büyük zorluklar altında mehdi'yi parçalamak zorunda kalacağınızdan emin olarak." [Mart 1885.-Gladstone Hükümeti, garnizonları terk ederek, binlerce can ve milyonlarca paraya mal olan Mahdi'yi parçalamaya devam etti.]

16 Nisan.-Baring'den Granville'e (Granville tarafından 16'sında alındı).-" General Gordon, Albay Stewart ve Power'a, İngiliz birlikleri Hartum'un yardımına gelmediği için, onunla birlikte Ekvator'a çekilmeyi veya Berberi'ye çekilmeyi seçebileceklerini söyledi. Her ikisi de daha az tehlikeli olduğu için ilk yolu tercih ediyor." Konsolos Power, "Bir Arap dışında herhangi birinin Berberi'ye nasıl ulaşabileceğini göremiyorum." dedi.

24 Nisan.-G.O.M. diyor ki:-" General Gordon'un Majestelerinin Konsolosluk Temsilcisinden Hartum'u terk etmesini istediği bir gerçek değil. Bu önlemin onların güvenliği için elzem olduğu bir gerçek değildir ve General Gordon'un Hartum'dan ayrılmanın tek yolunun Ekvator Afrikası ve Kongo üzerinden olacağını söylediği de bir gerçek değildir. [G.O.M.'nin gerçeklerinin gerçek olmadığı bir gerçektir.]

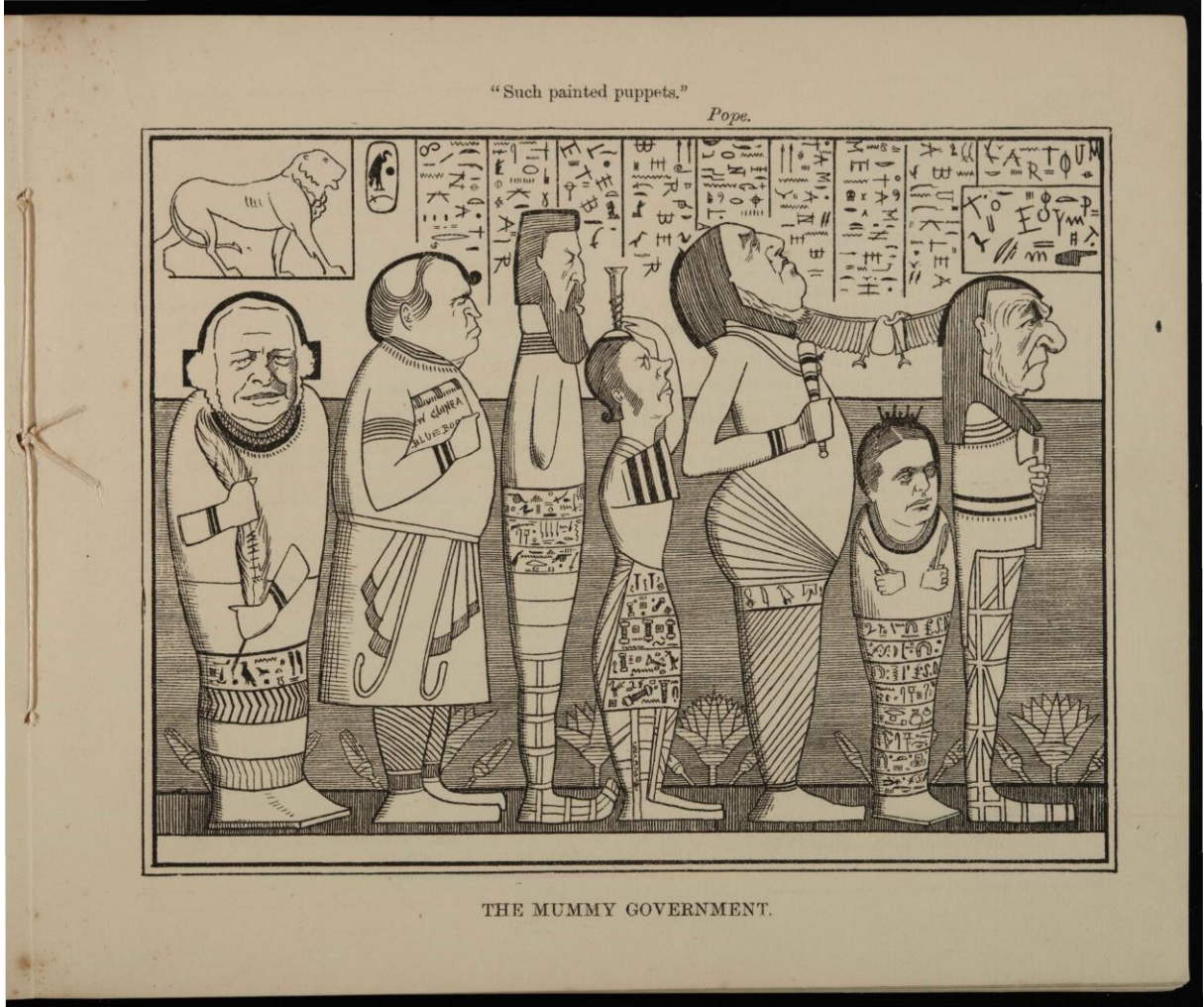
Baring'den Granville'e, 18 Nisan.

General Gordon terk edileceğini düşünüyor gibi görünüyor ve çok öfkeli." [9 Nisan.-İngiltere'den gelecek yardımdan umudunu kesen Gordon, İngiliz ve Amerikan kapitalistlerine 300.000 £ avans vermeleri için başvurmuştu, böylece Türk birliklerinin kendisine yardım etmesini sağlayabilirdi.

Lord Granville, 22 Nisan, Lordlar Kamarası'nda.

Gordon'a işbirliği sözü verildiği doğrudur, ancak buna ihtiyacı olduğuna dair en ufak bir ipucumuz -en ufak bir fikrimiz- yoktu." (Yoksa söz vermezdik.)

23 Nisan. Granville'den Egerton'a.-"Gordon'a derhal kendisine Türk veya başka bir güç sağlamayı düşünmediğimizi bildirmeli. Bu bilgiyle Hartum'da kalmaya devam ederse, bize sebebini bildirmeli." [Sebepler daha önce belirtilmişti, 19 Nisan'da General Gordon şöyle demişti: "Kararlı adamlar tarafından kuşatılmış durumdayız."] 25 Nisan.-Egerton'dan Granville'e.-"Hartum'a gönderilen son haberci geri döndü ve ilerleyemedi." [28 Nisan. W. E. G. diyor ki:-General Gordon'un güvensiz olduğuna dair hiçbir şey duymadık.)

22 Nisan, W. E. G. diyor ki:-

General Gordon'un yakın tehlikede olduğu görüşü olabilir. Bizim görüşümüze göre bu tamamen yanlış bir görüştür." 22 Nisan, Lord Granville diyor ki:-

Hükümet artık General Gordon'un kişisel güvenliğinden korkmuyor," 16 Nisan, Power to Bating:-

"Kuzeyde, doğuda ve batıda tamamen tıkanmış durumdayız." (Ve daha önce Lord Granville tarafından güneye gitmemeleri emredilmişti.)

10 Mart, Lord Hartington diyor ki:-"

"General Gordon'un Hartum'da olduğu sürece işgal ettiği tehlikeli ve kritik pozisyondan dönmesini istiyoruz."

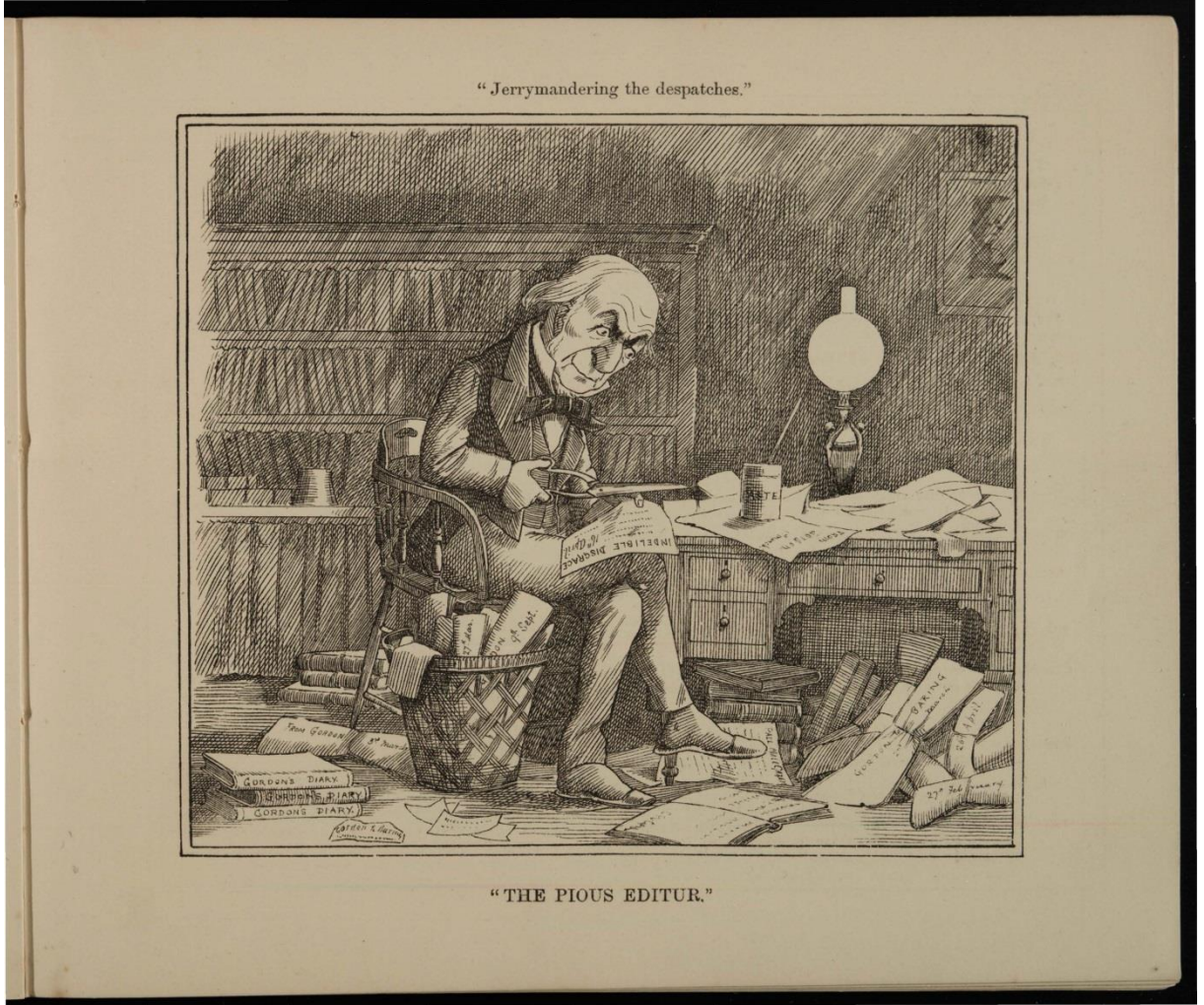
21 Nisan, W. E. G. diyor ki:-

"Hartum civarında düşman birlikleri var, etrafında bir zincir oluşturuyorlar.

4 Nisan, W. E. G. diyor ki:-

"General Gordon kendi takdirini kullanma ve uygun görürse Sudan'dan çekilme yetkisine sahip."

7. AprJ. - Amiral Hewett aracılığıyla İngiltere, Habeş Kralı'ndan yardım istiyor. 22 Nisan. - Baring'e varıldı. - "İngiltere'nin onuru için güvendiğim Habeşistan'ın ilerlediği söylentileri

(Burada birkaç sayfa çevrilmedi)

SONUÇ YERİNE: MISIR KIRMIZI KİTABI İÇİN SÖYLENENLER

"Bay Gladstone, kamuoyunun sağduyusuna ve adaletine o kadar güveniyor ki, Almanak'ın içerdiği büyük yanlış beyanlar ve onu karakterize eden bariz bayağılıklar tarafından yanıltılacağını hayal edemiyor." - Bay Gladstone'un Sekreterinden Mektup.

"Olağanüstü derecede akıllıca bir siyasi hiciv ve üretilmesi çok emek gerektirmiş olmalı." - Globe.

"Kaba ve küfürlü bir yayım." - The Spectator (Liberal).

"Gerçeklerle dolu ve eğlenceyle dolu küçük bir çalışma." - The Sheffield Telegraph.

"Mektup baskıda herhangi bir nükte veya mizah bulamadık." - The Elgin Courant (Liberal).

"Gladstone Almanak'ı son derece akıllıca ve çizimleri takdire şayan. Whitehall Review..

"Liberal partinin saygıdeğer liderini karikatürize etme ve kötüleme (sic) amacıyla açıkça yayınlanmıştır. . . . Kaba ve abartılı. Greenock Telegraph." (Radikal).

"Düşünce ve deha kokuyor," -St Stephen's Review.

"Az çok kaba.-The Echo (Radikal). "Bir sanat eseri olarak, büyük övgüyü hak ediyor." -Cork

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
İsın No: 2980-2202

Anayasal.

"Aptalca karikatürler ve eğlenceye yönelik ağır girişimler" - The Fife Herald (Radikal).

"Yazının siyasi tartışmalarına karşı konulamaz derecede komik katkılardan biri. " - John Bull.

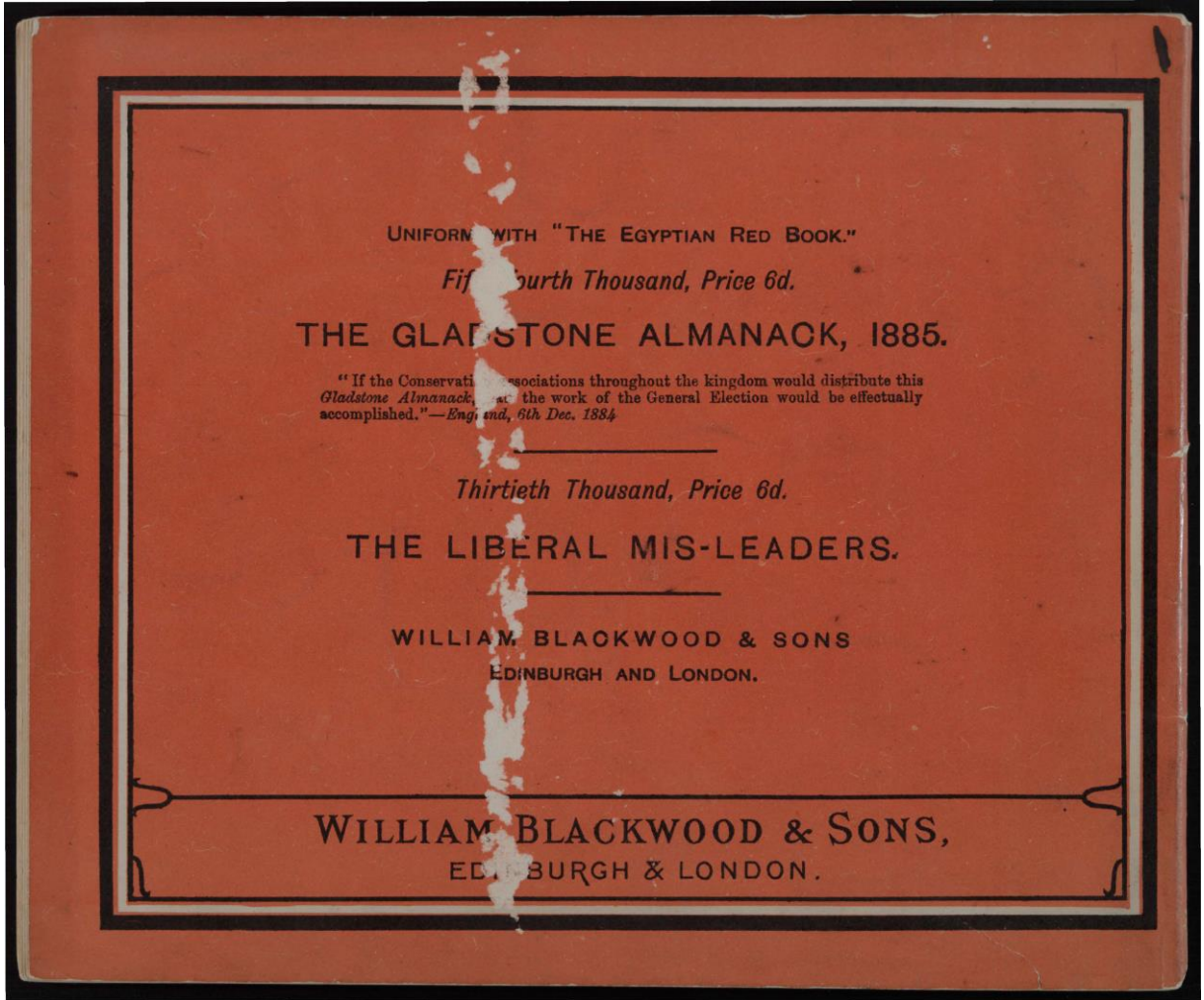
"Parti kininin üretebileceği en kaba ve en kötü niyetli yanlış tanıtımların bir karışımı. Bu kadar kötü bir çeşmeden gerçek veya adalet çıkamaz. "The Sheffield Independent ("Bağımsız" değil, Radikal.)

"Bir makale için bir metin sağlamayacak tek bir satır bile yok. Gladstone Almanack satın alınacak, okunacak ve saklanacak bir kitap. " - The York Shire Post.

"Başbakandan hoşlanmayanların ve onun yanlış tanıtıldığını görmekten zevk alanların kalplerini sevindiren altı peni değerinde materyal. "-The Dunferm line Saturday Press (Radikal).

"Akıllıca ve gülünç bir parti skeçi."-The City Press.

"Oban Bilim Ve Edebiyat Derneği.-.Birkaç üye tarafından imzalanan bir bildiri okundu ve Dernek üyelerinden biri tarafından okuma odası masasına konulan Gladstone Almanack'ın kaldırılması istendi. Oylama sonucunda söz konusu yayının kaldırılması emredildi. "-The Oban Time., (Radikal). "Bir hit-elle tutulur bir hit! Her sayfasında şüphesiz bir mizah var."--- Dernek.

Kaynaklar

- Carter, Thomas, Long, William Henry: War Medals of the British Army, and How They Were Won, Norie and Wilson, 1893, s. 70-71.
- Cebertî, Abdurrahman b. Hasan: Abd al-Rahman al-Jabarti's history of Egypt: Aja'ib al-athar fi'l-tarajim wa'l-akhbar. Ed. Thomas Philipp, Moshe Perlmann, Stuttgart Franz Steiner Verlag, 1994, c. I-II.
- Coote, Eyre : "Eyre Coote Papers", William L. Clements Library, University of Michigan, 2006, ss. 2-4.
- Crecelius, Daniel: "Egypt in The Eighteenth Century", The Cambridge History of Egypt, vol.2, s. 61.
- Daly, Martin W, Petry, Carl F.: The Cambridge History of Egypt, Cambridge University Press, 1998, c.II, s.143.
- Feibel, Robert M.: "What Happened at Walcheren: The Primary Medical Sources." Bulletin of the History of Medicine, vol. 42, no. 1, The Johns Hopkins University Press, 1968, pp. 62–79.
- Goldschmidt, Arthur, Johnston, Robert: "Historical Dictionary of Egypt", Scarecrow Press, 2003, s. 197.
- Hanna, Nelly: "Culture in Ottoman Egypt", The Cambridge History of Egypt, vol. 2: Modern Egypt from 1517 to the End of the Twentieth Century, Edit.M. W. Daly, Cambridge University Press, 2008, s. 98-102.
- Hathaway, Jane, Barbir, Karl: The Arab Lands under Ottoman Rule: 1516-1800, Routledge, 2014, s 50-51.
- Kennedy, Catriona: "Military Ways of Seeing: British Soldiers' Sketches from the Egyptian Campaign of 1801", Militarized Cultural Encounters in the Long Nineteenth Century, 2018, s.197-22.
- King, James: Cleopatra's Needle: A History of the London Obelisk with an Exposition of the Hieroglyphics, Religious Tract Society, 1893, s. 40- 43.
- Martin, Robert Montgomery : History of the British Possessions in the Mediterranean: Comprising Gibraltar, Malta, Gozo, and the Ionian Islands, Whittaker & Company, 1837, London, cilt VII, s. 1-111.
- Middleton, W. E. Knowles: A History of the Thermometer and its Uses in Meteorology, The Johns Hopkins Press, 1966.
- Thierry, Alfred: Thomas Walsh, Journal De L'expédition Anglaise En Egypte, Dans L'année Mil Huit Cent, Traduit De L'anglais Du Capitaine Walsh, Paris, Chez J.A.S. Collin De Plancy, 1823.
- Walsh, Thomas: Journal of the late campaign in Egypt: including descriptions of that country and of Gibraltar, Minorca, Malta, Marmorice, and Macri: with an appendix containing official papers and documents, London, T. Cadell, jun. and W. Davis, 1803.
- Wilson, Robert Thomas: History of British Expedition to Egypt, London, C. Roworth and sold by T. Egerton, 1803, s. 75.
- Winter, Michael: "Ottoman Egypt, 1525-1609", The Cambridge History of Egypt, Vol 2, Modern Egypt, from 1517 119 to the end of the twentieth century, Cambridge University Press, 2008, s. 1-33.
- Wittman, William: Travels in Turkey, Asia-Minor, Syria and Across the Desert into Egypt during the Years 1799, 1800 and 1801, London, 1803, s,126